

Cînd a văzut prima dată insula, Marini era aplecat politicos deasupra scaunelor din stînga, instalînd masa de material plastic pentru servirea prînzului.

Pasagera îl privise de cîteva ori în timp ce el se ducea sau venea cu reviste și pahare de whisky; Marini zăbovea cu aranjarea mesei, întrebîndu-se plictisit dacă merită să răspundă privirii ei insistente; o americană ca multe altele, atunci, în ovalul albastru al hubloului a apărut marginea insulei, fișia aurie a plajei, colinele ce urcau spre podișul dezolant. Corectînd poziția paharului cu bere, Marini i-a zîmbit pasagerei.

„Insulele grecești“, spuse, „Oh, yes, Greece“ răspunse ea cu un fals interes. Sună scurt o sonerie, și steward-ul se îndreptă, fără ca surîsul profesional să-i dispară de pe buzele fine. Trebuia să se ocupe de o pereche siriană care dorea suc de roșii, dar la coada avionului se opri cîteva clipe să privească încă o dată jos; insula era mică și singuratică, iar Egeea o înconjură cu un albastru intens din care se înălța un tiv de un alb orbitor, parcă pietrificat, care acolo jos trebuia să fi fost spuma spărgîndu-se de recife în micile golfuri. Marini văzu că plajele pustii se întindeau în nord și vest, restul era muntele înălțîndu-se vertical din mare. O insulă stîncoasă și pustie, totuși pata plumburie din apropierea plajei putea fi o casă, poate un grup de colibe. Se aplecă să deschidă cutia de suc, și cînd se îndreptă, insula dispăruse din hublou; rămăsese numai marea, un orizont verde, nesfîrșit.

Fără să știe de ce, își privi ceasul, era exact amiază. Marini era mulțumit că nimerise pe linia Roma—Teheran pentru că ruta nu era dezolantă ca cele din nord, iar fetele păreau totdeauna fericite să meargă în Orient sau să cunoască Italia. Patru zile mai tîrziu, pe cînd ajută un copil care rătăcise lingurița și arăta neconsolat spre desertul din fața sa, descoperi din nou fîrmlul insulei. Era o diferență de opt minute, dar cînd se aplecă s-o vadă prîn hublou de la coada avionului, nu mai avu nici o îndoială, insula avea o formă de neconfundat, ca o țestoasă care de-abia și-a scos labela din apă. O privi pînă cînd l-au chemat, de data asta cu certitudinea că pata plumburie era un grup de case; mai apucă să distingă desenul unor fișii de pămînt cultivate care ajungeau pînă la plajă. În timpul escalei la Beirut căută în atlasul stewardesei și se întrebă dacă nu cumva era insula Horus. Radiotelegrafistul, un francez indiferent, se miră de interesul său. „Toate insulele astea seamănă, de doi ani zbor pe ruta asta și nu m-au interesat de loc. Bine, arată-mi-o cu prima ocazie“.

Nu era Horus ci Xiros, una dintre multele insule rămase în afara circuitelor turistice. „Nu durează nici cinci ani“ îi spunea stewardasa în timp ce beau un pahar la Roma. „Grăbește-te dacă vrei să mergi, hoarele ar putea ajunge acolo în orice moment, Gengiscook veghează“. Dar Marini continuă să se gîndească la insulă, privind-o cînd își amintea sau era îndreptat hubloului din spate, aproape totdeauna sfîrșind prîn a ridica din umeri. Nimic din toate astea nu avea sens: să zbori de trei ori pe săptămînă peste Xiros era totuna cu a visa de trei ori pe săptămînă că zbori la amiază peste Xiros.

Totul era fals în imaginea inutilă și repetată; exceptînd poate dorința de a o revedea, consultarea ceasului înainte de amiază, contactul scurt, ca o împunsătură, cu orbitoarea fișie albă de la marginea unui albastru aproape negru și cu locurile unde pescarii de-abia înălțau ochii pentru a urmări această altă realitate. Opt sau nouă săptămîni mai tîrziu, cînd i-au propus ruta New York cu toate avantajele, Marini și-a spus că era ocazia de a termina cu mania asta nevinovată și obositoare.

Avea în buzunar cartea în care un geograf oarecare cu nume levantin dădea asupra lui Xiros mai multe detalii decît ghidurile obișnuite. A spus nu, ascultîndu-se ca din depărtare și după ce s-a ales cu surpriza scandalizată a unui șef și a două secretare s-a dus să mîncească la cantina companiei unde îl aștepta Carla. Dezamăgirea ei nu l-a preocupat; coasta de sud a insulei era nelocuită dar spre vest existau urme ale unei colonii lidiene sau poate creto-miceniene, și profesorul Goldmann găsisese două pietre înscrute cu hieroglife, pe care pescarii le foloseau ca piloni pentru micul chei. Pe Carla o durea capul și a plecat imediat; caracatițele erau sursa principală a pumnului de locuitori; la fiecare cinci zile, mergea acolo un vas să încarce caracatițele pescuite și să lase ceva provizii și alte mărfuri necesare.

SERIAL ATENEU

Capitolul IX O PALĂRIE PIERDUTĂ PE SCARA

După ce pompierii și doctorul plecară, copiii și bătrînelul intrară în cameră. Așezat pe pat cu spatele pe-o pernă ridicată, Karl Altenberg parea că-și revenise.

— Ah, domnul Vidal! spuse el, recunoscîndu-și vecinul. Și voi,

copil... Veneți să mă vedeți?
— Ei mă anunțat, explică bătrînelul. Au simțit mirosul de gaz au coborît pînă la mine și m-au

rugat să anunț pompierii. Cum vă simțiți?

— Destul de bine, dacă n-ar fi durerea asta de cap și de nu mi-aș simțit gîtul uscat.

Intrară și pisicile în cameră și se urcară pe paf, lîngă stăpînul lor.

— Domnule Altenberg, spuse Bichette, să știți că lor le datoriți viața. Ele-au spart geamul, cînd gazul a început să se simtă în cameră. Alsacianul le mișcă și pisicile începură să toarcă, fericite. Deodată, fruntea bolnavului se încreți.

— Nu înțeleg cum s-a întîmplat acest accident stupid. Pompierii au descoperit două găuri în conductă. Teava fusese înlocuită pe cheituaia mea acum cîțiva ani. Și așeară, ca de obicei, am închis contorul cu mîinile mele.

— Și totuși, l-am găsit deschis, spuse Marco.

— Nu, nu, nu-nțeleg. Să fi devenit dintr-o dată distrat?

— Eh, nu vă mai frămîntați atîta, spuse bătrînelul. Important este că totul s-a terminat cu bine. Doctorul v-a dat o rețetă?

— Nu, mi-a recomandat numai odihnă.

— Dacă aveți nevoie de ajutorul meu, bateți în podea cu mătura și eu vin imediat. Acum

La agenția de turism i-au spus că trebuie să închirieze un vas special din Rynos sau poate ar putea călători cu vasul care strîngea caracatițele, dar asta Martini ar putea s-o afle numai la Rynos, unde agenția nu avea reprezentant. Oricum, ideea de a petrece cîteva zile în insulă nu era decît un plan pentru vacanța din iunie; în săptămînile care au urmat a trebuit să-l înlocuiască pe White pe ruta Tunis, și apoi a început o grevă, iar Carla s-a dus acasă la frații ei în Palermo. Marini a închiriat o cameră la un hotel din Piazza Navona, unde erau anticariate; își petrecea timpul căutînd fără chef cărți despre Grecia, frunzărind din cînd în cînd un manual de conversație. I-a plăcut cuvîntul **kalimera** și l-a încercat într-un cabaret cu o fată roscată; s-a culcat cu ea, a aflat că are un bunic în Odos și niște dureri în gît inexplicabile. La Roma începu să plouă, în Beirut îl aștepta întotdeauna Tania, avea mereu ceva de povestit, mereu rude sau dureri, într-o zi din nou pe ruta Teheran, insula de la amiază.

Marini a rămas atîta timp lipit de hublou,

Julio

Cortázar

Insula de la

amiază

Julio Cortázar s-a născut la Bruxelles în 1916, unde tatăl său, de origine argentinian, se afla într-o misiune economică.

De la vîrstă de 4 ani a locuit cu familia în Argentina unde și-a luat licența în litere; din 1961 s-a stabilit în Franța, devenind un „argentinian în Europa“ (J. L. Lima).

Povestirile sale au fost calificate drept fantastice „din lipsa unui nume mai potrivit“ după cum mărturisește însuși autorul. Într-adevăr, fantasticul apare în textele sale într-un chip firesc, deosebit de cel al povestirilor fantastice romantice, trădînd o altă viziune asupra universului, a realității. În această nouă ordine a realității, timpul și spațiul sînt gîndite ca Labirint (simbol drag autorului) în care certitudinea timpului și spațiului cartezian au dispărut, făcînd loc „convenției“ dintre prezent, trecut și viitor, dintre spațiul cotidian cunoscut și spațiul imaginat, care nu trebuie să devină realitate. În această altă ordine „mai secretă, mai puțin comunicabilă“, o întîlnire întîmplătoare este tot ce poate fi mai puțin întîmplător“. Oare revelația acestui adevăr este o întîmplare sau un destin al individului neliniștit, care are nostalgia unor spații neștiute? Oricum, personajele care au această revelație vor deveni „comandanți“ care știu, dar nu pot comunica.

Într-o altă etapă a creației sale, Julio Cortázar renunță la forma concentrată, tensionată a povestirilor pentru a încerca în romanul „Șotron“ o distrugere a formulelor literare cunoscute, spre a le înlocui cu un alt tip de operă ce nu mai poate fi numit roman, dar care poate deveni o formă a artei viitorului. (L. U.)

dise să filmeze insula, ca să revadă imaginile la hotel, dar a preferat să economisească banii de aparat, acum cînd mai era numai o lună pînă la vacanță. Nu prea înținea socoteala zilelor; uneori era Tania la Beirut, alteori Felisa la Teheran, aproape întotdeauna fratele lui mai mic la Roma, totul puțin neclar, ceva amabil superficial și cordial ca și cînd ar fi înlocuit altceva, umplînd orele dinainte și de după zbor, și în timpul zborului totul era cețos, superficial și stupid pînă în momentul cînd se apleca spre hublou și simțea sticla rece ca o limită a acvarului în care se mișca lent țestoasa aurită în oglinda albastră.

În ziua aceasta năvoadele se desenasu precis pe nisip, și Marini ar fi putut jura că punctul negru din stînga, la marginea mării, era un pescar care probabil privea avionul. „Kalimera“, zise în gînd, absurd. Nu mai avea rost să aștepte. Mario Merolis îi va împrumuta banii care îi lipseau pentru călătorie, în mai puțin de trei zile va fi în Xiros. Cu buzele lipite de geam, surîse gîndindu-se că se va cățăra pînă la pata verde, că va intra gol în apa din mi-

cile golfuri, că va pescui caracatițe cu cei din insulă, înțelegîndu-se prin semne și risete.

O dată hotărît, nimic nu mai era greu, un tren de noapte, un prim vas, un altul vechi și murdar, escula în Rynos, discuția interminabilă cu căpitanul felucii, noaptea pe punte, cu ochii la stele, mirosul de anason și carne de oaie, primii zori în insule. A debarcat odată cu ivirea zorilor și căpitanul l-a prezentat unui bătrîn care trebuia să fi fost patriarhul familiei. Klaios i-a luat mîna stîngă și a vorbit rar, privindu-l în ochi.

Au venit doi băieți, și Marini a înțeles că sînt fiii lui Klaios. Căpitanul vasului își punea la bătaie cunoștințele de engleză: douăzeci de locuitori, caracatițe, pescuit, cinci case, italian turist plătește chiria Klaios.

Băieții au ris cînd Klaios negocia prețul, a ris și Marini, deja prietenul tinerilor, privind răsăritul soarelui deasupra unei mări mai întinsecate decît se vedea de sus, o locuință săracă și curată; un urciur cu apă, mirosul de salvie, de piele gărsită.

L-au lăsat singur pentru că aveau de încărcat vasul, după ce și-a schimbat în grabă hainele de drum, punîndu-și un șorț și sandale, a pornit la plimbare pe insulă; soarele prindea putere și din tufișuri se ridica un parfum subtil, puțin acid, amestecat cu iodul vîntului. Trebuie să fi fost ora zece cînd a ajuns pe promontoriul de nord și a recunoscut cel mai mare golf. Dorea să rămînă singur, deși i-ar fi plăcut să se scalde jos pe plajă; insula îl invadea, îl copleșea cu o asemenea intimitate, încît nu mai era capabil să gîndească sau să aleagă. Pielea îi ardea de soare și vînt cînd s-a dezbrăcat să se arunce în mare de pe stîncă; apa era rece și i-a făcut bine; s-a lăsat dus de curenți nevăzuți pînă la intrarea într-o grotă, s-a întors în larg, plutind pe spate, marea îl accepta ca într-un gest de împăcare, de definire a viitorului.

A știut fără urmă de îndoială că nu va pleca din insulă, că într-un fel sau altul va rămîne pentru totdeauna în insulă.

Reuși să și-i imagineze pe fratele său, pe Fe-

lisa, fețele lor cînd vor afla că a rămas să trăiască din pescuit pe o stîncă singuratică. Deja îi uitase cînd a revenit la sine și a înotat spre țărm.

Soarele l-a uscat imediat, a coborît spre case, unde două femei l-au privit speriate înainte de fugi să se ascundă în casă. A schițat un salut în gol și a coborît spre năvoade. Unul dintre fiii lui Klaios îl aștepta pe plajă, și Marini îi arătă marea, invitîndu-l. Băiatul șovăi arătîndu-i pantalonii de pînă și cămașa roșie, apoi porni în fugă spre una din case și se întoarse aproape gol; se aruncară împreună într-o mare deja caldută, strălucitoare sub soarele de la unsprezece.

Uscîndu-se pe nisip, Ionas a început să numească lucrurile din jur. „Kalimera“ spuse Marini și băiatul se îndoi de ris. Marini a repetat frazele noi și l-a învățat pe Ionas cuvinte italiene. Aproape de orizont feluca se îndepărta micșorîndu-se; Marini simți că acum era într-adevăr singur în insulă cu Klaios și ai lui. Va lăsa să treacă cîteva zile, își va plăti gazda și va învăța să pescuiască: într-o seară, cînd deja îl vor cunoaște bine, le va spune că vrea să rămînă să lucreze cu ei.

Ridicîndu-se, îi întinse mîna lui Ionas și o luă încet spre colină. Coasta era abruptă și se cățăra savurînd fiecare înălțime, întorcîndu-se din cînd în cînd să privească năvoadele de pe plajă, siluetele femeilor care vorbeau insufletește cu Ionas și Klaios, privindu-l pe furîș și rîzînd. Cînd a ajuns la pata verde, a intrat într-o lume în care aroma de cimbru și salvie, focul soarelui și briza mării erau nedespărțite. S-a uitat la ceas și apoi, cu un gest, l-a smuls de la mînă și l-a ascuns în buzunarul costumului de baie.

Nu-i va fi ușor să-l ucidă în el pe cel dinaintea, dar aici sus, înconjurat de soare și spațiu, simți că ar fi posibil. Era în Xiros, era aici unde s-a îndoit de atîtea ori că ar putea ajunge. Se lăsa pe spate între pietre, rezistă între muchiile lor incense și privi vertical cerul; de departe i-a ajuns zumzetul unui motor.

Închizînd ochii și-a zis că nu va privi avionul, că nu se va lăsa contaminat de cei mai rău în sine, că e numai un zbor deasupra insulei. Dar în umbra pleoapelor și-o imagina pe Felisa cu tăvile, chiar în momentul acesta distribuînd tăvile, și pe înlocuitorul său, poate Giorgio sau unul nou pe ruta asta, cineva care ca și el surîde cînd ia sticlele de vin sau cafeaua.

Incapabil să lupte cu atîta trecut deschise ochii, se ridică, și în aceeași clipă văzu aripa dreaptă a avionului deasupra capului său înclinîndu-se inexplicabil, motorul avea un sunet străin, prăbușirea aproape verticală în mare.

Coborî în goană colina, lovindu-se de stînci, sfîșindu-și un braț în spini. Insula îi ascundea locul prăbușirii, dar cîți înainte de a ajunge la plajă și printr-o scurtătură scăpă de zidul de stîncă, ieșind pe plaja mică.

Coadă avionului se cufunda la vreo sută de metri, într-o liniște desăvîrșită. Marini își luă avînt și se-aruncă în apă, sperînd că totuși avionul va reveni la suprafață; dar nu se vedea decît linia albă a valurilor, o cutie de carton legăndu-se absurd aproape de locul căderii și la sfîrșit, cînd nu mai avea sens să înoate, o mînă afară din apă, numai o clipă, de-ajuns ca Marini să-și schimbe direcția și să se cufunde ca să înșfăce de păr omul care lupta să se agate de el și înghițea cu zgomot aerul pe care Marini îl lăsa pentru a respira, fără să se apropie prea mult. Remorcîndu-l, încet-încet, l-a dus pînă la mal, luă în brațe corpul îmbrăcat în alb și întinzîndu-l pe nisip privi fața pînă de spumă pe care se instalase deja moartea, singerînd printr-o enormă rană la gît. La ce putea servi respirația artificială, dacă, cu fiecare convulsie, rana părea să se deschidă încă un pic și era ca o gură respingătoare care-l chema pe Marini, îl smulgea din mica lui fericire de cîteva ore din insulă, îi striga printre bolboroseli ceva ce deja nu mai era în stare să audă.

Veneau în goană fiii lui Klaios și mai în spate femeile. Cînd a ajuns Klaios, băieții stăteau în jurul corpului pe nisip, fără să înțeleagă cum de avusese putere să înoate pînă la mal și să se tirască singerînd pînă aici. „Închi-de-i ochii“ spuse plîngînd una dintre femei: Klaios privi spre mare, căutînd vreun alt supraviețuitor. Dar ca întotdeauna erau singuri în insulă, și cadavrul cu ochii deschiși era singurul lucru nou între ei și mare.

În românește de
Lucia URICARU

Omul cu valiza galbenă

de Paul-Jacques BONZON

Făcu un efort să se ridice, dar nici nu se ridică bine și simți cum îl cuprînde amețea.

— Stați culcat, spuse Marco. Ne uităm noi.

Găurile sînt acolo, se pare, la cotul peretelui.

Marco, Nic și Poulou pipăiră cu degetele teava de plumb și descoperiră cele două găuri una lîngă alta, două găuri rotunde, cu un diametru de 3-4 milimetri.

— Aveți vreo lupă, domnule Altenberg? întrebă Nic.

— Da, sînt două în sertarul de

se cunoaște că plumbul a fost găurit recent, marginile mai strălucesc încă!

Apoi, întorcîndu-se spre alsacian

— Nați folosiți cuiu sau vreun instrument ascuțit, ieri, în colțul asta?

— N-am avut ce face acolo, nici ieri, nici în alte zile.

— Cuiad, într-adevăr, făcu Poulou. De obicei, cînd o teavă de plumb veche se perforază se face o fisură, nu niște găuri rotunde ca astea.

la masă. I-a-o pe cea mai mică, mărește mai mult.

Era o lupă de ceasornicar, dintre acelea care se pun la ochi pentru ca să vezi mecanismele cele mai fine ale ceasului. Nic se apropie de teavă. Mult mîrite, găurile asemănătoare, păreau să fie făcute cu un instrument ascuțit, un cui mare sau virul unui cuiș.

— La uitați-vă, Marco și Poulou.

Alsacianul căzu pe gînduri. Deodată, trăsăturile feței i se contractară și pâlî.

— Domnule Altenberg, ce-aveți? întrebă Bichette, neliniștită.

— Nimic, draga mea, nimic.

Rămase un moment nemiscat, cu fruntea încruntată. Impresionați, copiii îl priveau, întrebîndu-se la ce se gîndea atît de intens. În sfîrșit, alsacianul șopti, cu o voce schimbată:

— Acum îmi explic tof. N-a fost un accident...

— Ce vreți să spuneți? întrebă Bichette.

— Nu, nu, n-a fost un accident. Teava de plumb era nouă și a seară eu n-am uitat să închid contorul. E ceva mult mai grav.

Și, după o clipă, continuă: Copiii, mi-am adunat gîndurile și acum pot reconstitui ce s-a întîmplat. Ieri după-amiază, cînd nu eram acasă, un necunoscut a intrat la mine. Nu-i deloc complicat: orice cheie se potrivește la ușa mea. Deci, a intrat în cameră, a cercetat-o pe îndelete și a găsit contorul de gaz în dulapul de pe palier. A constatat că eu îl închid cînd nu sînt acasă. Apoi, a perforat conducta de gaz într-un loc unde-i greu să descopereți găurile și le-a făcut în așa fel încît gazul să nu iasă prea repede. Cînd m-am întors aseară, la șapte și jumătate,

primul lucru pe care l-am făcut a fost să deschid robinetul contorului, ca de obicei, ca să gătesc. M-am gîndit că reșoul meu o fi de vină. Am mîncat și m-am culcat după ce-am închis contorul pe palier. Presupun că necunoscutul s-a întors mai tîrziu, cînd tot blocul dormea, și a deschis robinetul. Nu-i greu deloc. Ușa blocului nu-i niciodată închisă cu cheia.

— O, strigă Bichette înspăimîntată. Dumneavoastră credeți că cineva ar fi vrut să vă... să vă...

— Da, cineva care spera să lase impresia unui accident.

— Imposibil, domnule Altenberg, dumneavoastră n-aveți dușmani în Colombelle, Nimeni nu vă vrea rău.

— Ba da, draga mea, din păcate cuiva îi e frică de mine. Cineva pe care voi îl cunoașteți. Copil: hoțul diamantului păpușii.

Cei patru copii îl priviră stupefiați.

— Omul cu valiza? făcu Marco. De ce să-i fie frică de dumneavoastră? Nu l-ați văzut decît o singură dată.

(Va urma)

În românește de
Georgeta OLTEANU

ateneu

REVISTĂ
SOCIAL-CULTURALĂ

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef: George GENOIU

Sergiu ADAM, Constantin CALIN, Stelian NANIĂNU, dr. Vasile SPORICI

Apare lunar: 16 pagini — 5 lei. Manuscrisele reținute se publică în ordinea necesităților redacționale.

Materialele nepublicate nu se restituie. Redacția și administrația: Bacău, str. Eliberării nr. 63, telefon 12497; 37200, interior 167. Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă. Calea Griviței 64-66, P.O.B. 136-137, București, România.

Revista „Ateneu“ este
împărită pe hîrte
fabricate la C.C.H.
„Letea“ Bacău.

Tiparul:
Întrepr. Poligrafică Bacău
sub comanda nr. 5502/1984